

Referanser:

SKR 16/12, SKR 31/12, KR 62/12

Saksdokumenter:

KR 38.1/14 Forsøk med samisk menighet i sørsamisk språkområde. Brev fra Kulturdepartementet til Nidaros bispedømmeråd 1. juli 2013.

KR 38.2/14 Orientering om delegering av myndighet til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter. Brev fra Kulturdepartementet til Kirkerådet 17. februar 2014.

Opprettelse av samisk menighet i sørsamisk språkområde- permanent ordning

Sammendrag

Fram til i dag har sørsamisk menighet som kategorialmenighet vært en forsøksordning.

Det foreslås i dette saksdokumentet at samisk menighet i sørsamisk språkområde videreføres som en permanent ordning.

Kirkemøtet har ved kgl. res. 13. desember 2013 fått delegert myndighet til å endre den gjeldende forskriften.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Kirkemøtet viser til de positive erfaringene som prøveordningen med en sørsamisk menighet har gitt og vedtar at ordningen blir permanent. Etableringen av en

permanent sørsamisk menighet vil være tjenlig for å stimulere og videreutvikle sørsamisk kirkeliv, kultur og språk.

2. Kirkemøtet fastsetter følgende forskrift om ordning for samisk menighet i sørsamisk språkområde:

Forskrift om ordning for samisk menighet i sørsamisk språkområde – oversikt over forslag til endringer:

[Fastsatt av Kultur og kirkedepartementet 11. desember 2008 med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke \(kirkeloven\) § 2 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 15. mai 2008 nr. 461. Fastsatt av Kirkemøtet xx april 2015 med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 2 tredje ledd, jf. delegasjon kgl.res. 13. desember 2013](#)

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å etablere [forsøk-en særskilt ordning](#) med samisk menighet ([Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet](#)) i sørsamisk språkområde for [slik](#) å fremme sørsamisk kirkeliv.

§ 2. Menighetsråd

Det velges et menighetsråd for samisk menighet i sørsamisk språkområde.

§ 3. Kirkelig betjening

Den særskilte kirkelige betjening av sørsamer i og utenfor sørsamisk språkområde skjer ved presten for sørsamer, som leder prestetjenesten i området og sørger for nødvendig samordning med menighetsrådets virksomhet, diakon, og eventuelle øvrige statlige stillinger med arbeidsoppgaver knyttet til sørsamisk kirkeliv.

§ 4. Tilsyn

Nidaros biskop fører tilsyn med den sørsamiske kirkelige virksomhet, menighetsråd, prest og øvrige tilsatte i samsvar med bestemmelser gitt i tjenesteordning for biskoper. Der det sørsamiske språkområdet ligger i et annet bispedømme, skal tilsynet utøves i samråd med biskopen i det aktuelle bispedømme.

§ 5. Medlemsregister

Kirkerådet fører i samarbeid med menighetsrådet medlemsregister for menigheten.

§ 6. Medlemskap og stemmerett

Medlem av Den norske kirke blir også medlem av samisk menighet i sørsamisk språkområde hvis vedkommende blir registrert i [som medlem i Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet/ det sørsamiske medlemsregister](#) og:

- a) regner seg som same eller er gift, partner eller samboer med en same og er bosatt i sørsamisk språkområde eller
- b) regner seg som sørsame eller er gift, partner eller samboer med en sørsame og er bosatt utenfor sørsamisk språkområde eller
- c) har foreldre som er medlem i sørsamisk menighet eller
- d) har annen tilknytning til sørsamisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av menighetsrådet.

Nidaros bispedømmeråd avgjør i tvilstilfeller om en person fyller vilkårene for å bli

medlem.

Medlemmer som har kirkelig stemmerett, kan stemme ved valg av menighetsråd og under menighetsmøte.

Medlemskap i menigheten innebærer ingen begrensninger i rettigheter og plikter medlemmene har i det sokn der de er bosatt.

§ 7. Valg og sammensetning av menighetsråd

Samisk menighetsråd i sørsamisk språkområde består av prest for sørsamer og 4 andre medlemmer. Flertallet i menighetsrådet skal være samer som oppfyller kriteriene for å stå i Sametingets valgmanntall, jf. lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 2-6.

Bestemmelsene i kirkeloven § 6 og § 7 og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet gjelder så langt de passer. Stemmegivningen skjer per post i samsvar med regler om stemmegivning ved valg av bispedømmeråd. Valg av menighetsråd skjer for øvrig etter ordning fastsatt av menighetsrådet.

§ 8. Menighetsrådets oppgaver

Kirkeloven § 9, § 10 og § 11 om menighetsrådet og menighetsmøtet og § 14 om kirkelig fellesråd gjelder så langt de passer.

Bestemmelser i gudstjenestebøkene og regler for bruk av kirken gjelder tilsvarende så langt de passer.

Menighetsrådet treffer avgjørelser og opptre på vegne av menigheten når det etter lov, forskrift eller i bestemmelsene her ikke fremgår at myndigheten er lagt til et annet organ.

Menighetsrådet fremmer forslag overfor bispedømmerådet om opprettelse og nedleggelse av stillinger innen det sørsamiske arbeidsfeltet. Nidaros bispedømmeråd tilsetter sørsameprest og utøver sammen med biskopen arbeidsgiveransvaret etter vanlige regler. Biskopen leder prestedtjenesten, jf. tjenesteordning for biskop. Nidaros bispedømmeråd tilsetter og har arbeidsgiveransvar for diakon, daglig leder og ev. øvrige statlige stillinger med arbeidsoppgaver knyttet til sørsamisk kirkeliv. Arbeidsgivermyndighet for disse kan delegeres til menighetsrådet, med unntak av tilsettings- og sanksjonsmyndigheten.

Menighetsrådet gir uttalelse i forbindelse med tilsetting av statlige tjenestemenn knyttet til kirkelig betjening av sørsamer, fremmer søknader om finansiering av tiltak og virksomhet innenfor sørsamisk kirkeliv og avgir for øvrig uttalelse når departement eller annen kirkelig myndighet ber om det, eller når menighetsrådet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

Bispedømmerådet har budsjett- og økonomiansvar for virksomheten. Myndigheten kan delegeres til menighetsrådet. Menighetsrådet foreslår budsjett for rådets virksomhet.

§ 9. Formene for menighetsrådets virksomhet

Kirkeloven § 8 og § 13 og bestemmelsene om formene for menighetsrådets virksomhet gitt av Kirkemøtet, gjelder så langt de passer.

Den særskilt valgte sørsamiske representanten i Nidaros bispedømmeråd og i samisk kirkeråd har møte- og talerett i rådet.

Menighetsrådet kan opprette underutvalg for geografisk avgrensede områder innen det sørsamiske området.

Menighetsrådet skal ha en daglig leder av virksomheten.

Utskrift av møteboken sendes til Samisk kirkeråd og bispedømmerådene i Nidaros, Hamar og Sør-Hålogaland.

§ 10. Menighetsmøtet

Kirkeloven § 10 og § 11 og regler om formene for menighetsmøtets virksomhet gitt av Kirkemøtet, gjelder tilsvarende så langt de passer. Avstemning i menighetsmøtet kan skje per post i saker der menighetsrådet treffer bestemmelse om det.

§ 11. Overgangsbestemmelser

Nidaros bispedømmeråd ivaretar den myndighet og det ansvar som ellers tilligger menighetsrådet inntil det første rådet er valgt.

|

§ 112. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Saksorientering

Kongens myndighet etter lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 2 tredje ledd til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter er delegert til Kirkemøtet, jf. kgl. res. 13. desember 2013.

Dette innebærer at Kirkemøtet har fått delegert myndighet til å endre de gjeldende forskriftene og fastsette nye ordninger for kategorialmenigheter.

Allerede i 2003 ble spørsmålet om å opprette en egen sørsamisk menighet drøftet i Utvalg for sørsamisk kirkeliv. Utvalget ble etablert av Nidaros bispedømmeråd. Dette var en oppfølging av Kirkemøtets behandling i 1990 av *Handlingsplan for samisk kirkeliv* og opprettelsen av Samisk kirkeråd i 1992.

Departementet etablerte 1. januar 2009 forsøk med sørsamisk menighet etter initiativ fra Nidaros bispedømmeråd og Utvalg for sørsamisk kirkeliv. Forsøket ble organisert for en periode på fire år fra 1. januar 2009 til 31. desember 2012, og formålet var å fremme sørsamisk kirkeliv og vitalisere sørsamisk språk i kirken.

Evaluering og vurdering av ordningen

Våren 2012 foretok Nidaros bispedømmeråd en evaluering av forsøket i samarbeid med sørsamisk menighetsråd. Sørsamisk menighetsråd oppsummerte denne evalueringen i brev til Nidaros bispedømmeråd 14. mai 2012 ved å be «Nidaros bispedømmeråd søke om en permanent ordning med en samisk menighet i sørsamisk område.»

Nidaros bispedømmeråd fulgte dette opp og ba i brev 25. juni 2012 om at forsøket ble gjort til en permanent ordning. Samisk kirkeråd sluttet seg til dette, jf. sak SKR 16/12. Fra vedtaket hitsettes:

Samisk kirkeråd slutter seg til Nidaros bispedømmeråds evaluering av ordningen med samisk menighet i sørsamisk område. Etableringen av Saemien åålmege / Samisk menighet i sørsamisk område har bidratt til en svært positiv utvikling i sørsamisk kirkeliv den siste 4-årsperioden. Samisk kirkeråd mener det er viktig at menigheten nå gjøres til en permanent ordning.

Nidaros bispedømmeråd peker på behovet for økt ressurs til stillingen som daglig leder i Saemien åålmege. Samisk kirkeråd vil i tillegg understreke viktigheten av at en 100 % sørsamisk språkmedarbeiderstilling blir opprettet som forutsatt i Strategiplan for samisk kirkeliv. Det finnes ingen språkstilling for sørsamisk språk i Den norske kirke, og Saemien åålmege vil være den viktigste arenaen for å styrke kirken som arena for sørsamisk språk. En betydelig del av stillingens virkeområde vil høre inn under Saemien åålmege.

Departementet ønsket en bredere evaluering og mente «at det er behov for en bredere vurdering av en eventuell permanentisering av kategorialmenigheten i sørsamisk språkområde, herunder behovet for å styrke stillingen som daglig leder i menigheten.», jf. brev fra Kulturdepartementet 4. oktober 2012. Departementet ba Kirkerådet foreta en

ytterligere vurdering og forlenget samtidig forsøket fram til 31. desember 2013 med de samme vilkår som tidligere.

Siden «Kirkemøtet tidligst kan etablere en permanent sørsamisk kategorialmenighet fra Kirkemøtet 2015» forlenget departementet forsøket til april 2015, jf. departementets brev 1. juli 2013.

Samisk kirkeråd behandlet saken på sitt møte 28-29. november 2012 og Kirkerådet behandlet saken på sitt møte 6-7. desember 2012. Begge rådene anbefalte i sin vurdering at ordningen ble permanent og begrunnet det bl.a. med at «Sørsamenes minoritetssituasjon, kombinert med spredt bosetting over et stort bosettingsområde, krever særlige tiltak med hensyn til å skape arenaer for styrking og videreutvikling av sørsamisk kirkeliv». (SKR 28/12 og KR 62/12 pkt. 2 i vedtaket). Både Samisk kirkeråd og Kirkerådet pekte på at «en permanentisering av en sørsamisk kategorialmenighet har en særskilt begrunnelse i samenes status som urfolk.» Kirkerådet fulgte dette opp med å understreke at «Med denne særskilte begrunnelse vil det ikke skape presedens ved eventuelle andre forslag om opprettelse av kategorialmenigheter.» (pkt. 3 i vedtaket). Samisk kirkeråd på sin side viste i vedtaket til at en «Eventuell opprettelse av kategorialmenigheter for andre etniske minoriteter vil dermed hvile på et annet prinsipielt grunnlag SKR 28/12 pnkt 3).

Rådene viste videre til Strategiplan for samisk kirkeliv, og understreket behovet for ressurser bl.a. til språkmedarbeider og behovet for å øke stillingen som daglig leder, (pkt. 4 i vedtakene).

Samisk menighetsråd har i sin årsmelding for 2013 gitt en bred orientering om organiseringen av menigheten og de gudstjenester og aktiviteter som menigheten forestår. Årsmeldingen omtaler barne- og ungdomsarbeid med bl.a. samisk søndagsskole, utarbeidelse av sørsamisk 4-årsbok, konfirmasjonssamlinger, samisk ungdomskor og utdanning av samiske ungdomsledere. Videre gjennomføres pensjonisttreff, familietreff/familiesamlinger, diakonisamlinger, kurs for kirkelig ansatte for å styrke det samiske språket, samisk kultur og oppbygging av samisk identitet. Sørsamisk menighet deltar i utgivelse av kirkebladet Daerpies Dierie og arbeider med en samisk utsmykking i Nidarosdomen.

Erfaringene med disse tiltakene er etter Kirkerådets mening gode, og uten prøveordningen ville nok en del av dette arbeidet, som har bidratt til en tydeligere markering av sørsamisk kirkeliv og sørsamisk identitet, neppe blitt gjennomført.

Daglig leder i sørsamisk menighet ble ansatt våren 2009 i 50 % stilling. Det er i dag dessuten en prest, en diakoniarbeider og en trosopplærer, alle i hel stilling. Menigheten har ikke egen kirke. Samisk kirkeråds påpeking av behovet for en sørsamisk

språkmedarbeider i 100% stilling samt daglig leder i full stilling er ennå ikke etterkommet (jf SKR 16/12). Det må arbeides vider for å få på plass disse stillingene.

Sørsamisk menighet hadde i 2009 120 medlemmer, 289 i 2011. 326 i 2012 og har pr 1. januar 2014 392 medlemmer.

Sørsamisk menighet har avholdt valg av menighetsråd i 2009 og 2011 med en valgdeltakelse på henholdsvis 56,7 % og 42,7 %. Valget skjer ved direkte valg og som postvalg, siden menigheten har medlemmer i flere bispedømmer. For øvrig skjer menighetsrådsvalget etter regler fastsatt av menighetsrådet, jf. forskriften § 7 annet ledd. Regler om valg av sørsamisk menighet er behandlet av Kirkemøtet, sak KM 11/08 pkt. IV (s.133 og s.150) og KM 5/2014 - Regler for valg av menighetsråd § 14-5.

Endringer i forskriften

Kirkerådet mener at bestemmelsene i den gjeldende forskrift i hovedsak kan videreføres kun med noen mindre endringer. Det foreslås også betegnelsen «Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet» tas inn i forskriften i § 1, siden denne betegnelsen ofte brukes.

Gjeldende bestemmelse i § 11 om overgangsbestemmelser blir med dette overflødig.

Kirkerådet foreslår at forskriften trer i kraft straks den er vedtatt av Kirkemøtet.

Eventuelle andre endringer som kan bli nødvendig i forbindelse med fremtidig kirkeordning, vil Kirkerådet i samarbeid med de berørte parter vurdere på et senere tidspunkt.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet kan ikke se at endring av Sørsamisk menighet fra forsøksordning til permanent ordning har økonomiske eller administrative konsekvenser. Det forutsettes at departementet også ved permanentisering opprettholder tildelingen til menigheten via Nidaros bispedømmeråd. Bispedømmerådet sender tildelingsbrev til Sørsamisk menighet. Det påpekes samtidig at det er behov for stilling som språkmedarbeider samt øking av daglig leders stilling.